

NORGES HØYESTERETT

Den 24. april 2013 avsa Høyesterett dom i

HR-2013-00872-A, (sak nr. 2013/395), straffesak, anke over dom,

A (advokat Haakon Borgen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Tor Henning Rustan Knudsen)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Øie**: Saken gjelder straffutmåling for ulike brudd på vegtrafikkloven for en som tidligere gjentatte ganger er dømt for tilsvarende lovbrudd.
- (2) A ble 12. mars 2012 satt under tiltale ved Aust-Telemark tingrett for brudd på den generelle aktsomhetsnormen i vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 3, for ved to tilfeller å ha kjørt motorvogn uten førerkort, jf. § 31 første ledd, jf. § 24 første ledd første punktum, for kjøring i ruspåvirket tilstand, jf. § 31 første og tredje ledd, jf. § 22 første ledd og for bruk av narkotika, jf. legemiddeloven § 31 annet ledd, jf. § 24 første ledd.
- (3) Aust-Telemark tingrett avsa 12. juni 2012 dom med slik domsslutning:

"1. A, født 10.08.1961, dømmes for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd jf § 3, legemiddeloven § 31 annet ledd jf § 24 første ledd, vegtrafikkloven § 31 første ledd jf § 24 første ledd første punktum og vegtrafikkloven § 31 første og tredje ledd jf § 22 første ledd til fengsel i 11 – elleve – måneder, jf. straffeloven § 62 og § 63 annet ledd.

Han dømmes videre til en bot på 10 000 – titusen – kroner, subsidiært fengsel i 15 – femten – dager."

- (4) A anket til Agder lagmannsrett over bevisvurderingen under skyldspørsmålet ved domfellelsen for kjøringen i ruspåvirket tilstand. Subsidiært anket han over straffutmålingen.
- (5) Agder lagmannsrett kom i dom 11. januar 2013 til samme resultat som tingretten. Domsslutningen lyder slik:
- "A, født 10.08.1961, dømmes for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første til tredje ledd, jf. § 22 første ledd.**
- For dette og for de overtredelser som han med endelig virkning er domfelt for ved Aust-Telemark tingretts dom 12. juni 2012 fastsettes straffen til fengsel i 11 – elleve – måneder samt en bot stor kr. 10 000 – titusen –, subsidiært fengsel i 15 – femten – dager.**
- Straffeloven § 62 første ledd og § 63 andre ledd er anvendt ved straffastsettelsen."**
- (6) A har anket til Høyesterett over straffutmålingen.
- (7) *Mitt syn på saken*
- (8) A, som i dag er 51 år gammel, har vært rusmisbruker siden tidlig i ungdommen. Fra 2006 har han fått foreskrevet metadon.
- (9) Torsdag 6. og fredag 7. oktober 2011 røykte A hasj. Dette er grunnlaget for domfellelsen etter legemiddeloven § 31 andre ledd, jf. § 24 første ledd.
- (10) Fredag morgen tok A også sin faste dose med metadon. I 23-tiden kjørte han fra X mot Y via Z med sin bror som passasjer. På grunn av inntaket av metadon og hasj var han ruspåvirket da han kjørte. Lagmannsretten fant at han hadde en påvirkningsgrad tilsvarende mellom 1,0 og 1,3 promille alkohol i blodet.
- (11) A har aldri hatt førerkort og brøt dermed også vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 24 første ledd første punktum.
- (12) Mens han fortsatt kjørte bil – klokken 00.48 lørdag natt – mistet A en colaflaske på gulvet. Da han prøvde å hente opp flasken, mistet han kontroll over bilen og kom over i motgående kjørebane. En møtende bil valgte å kjøre over i motsatt kjørebane. A kjørte imidlertid over i riktig kjørebane igjen, og de to bilene frontkolliderte. En passasjer i den møtende bilen ble alvorlig skadet og var sykmeldt i fire måneder. Det oppsto også store materielle skader på de to bilene. Tingretten fant kjøringen uaktsom, jf. vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 3.
- (13) Det andre tilfellet av kjøring uten førerkort fant sted 7. desember 2011.
- (14) Kjøringen i ruspåvirket tilstand er det mest alvorlige forholdet. Jeg viser særlig til at A er domfelt tolv ganger tidligere for overtredelse av vegtrafikkloven § 31, jf. § 22. Totalt dreier det seg om 17 overtredelser, hvorav to gjelder etterfølgende alkoholnyttelse, jf. § 22 femte ledd. Den siste domfellelsen er imidlertid fra 2002.
- (15) Også de to kjøringene uten førerkort er alvorlige, særlig hensett til at A aldri har hatt førerkort, og at han er domfelt 17 ganger tidligere for til sammen 65 tilsvarende lovbrudd,

senest i 2009. Han er bøtelagt ytterligere fire ganger for kjøring uten førerkort, siste gang i november 2011.

(16) Jeg legger også atskillig vekt på overtredelsen av vegtrafikkloven § 3, som altså endte med at en person ble alvorlig skadet og sykmeldt i fire måneder og med store materielle skader. A er tidligere dømt for tre tilfeller av brudd på § 3, siste gang i 2001.

(17) Ved straffutmålingen tar jeg utgangspunkt i avgjørelsen i Rt. 2012 side 1580, hvor saksforholdet er beskrevet slik i avsnitt 6 og 7:

"A er funnet skyldig i fire tilfeller av promillekjøring med promille på henholdsvis 2,62, 1,75, 2,04 og 1,5. Det første tilfellet fant sted 18. juli 2010 da han holdt en hastighet langt over fartsgrensen og kjørte inn i en forankjørende bil med betydelig kraft. Det oppstod ikke personskaade, men begge bilene ble totalskadet. Denne hendelsen inntraff mindre enn fire måneder etter at han ble løslatt fra soning av en tidligere dom. Ved forrige dom ble han blant annet funnet skyldig i seks promillekjøringer i påvirket tilstand – hvorav to førte til trafikkulykke – og ti tilfeller av kjøring uten førerkort. A har aldri hatt førerkort. ...

Dommen anken gjelder omfatter videre seks tilfeller av kjøring uten førerkort, to fartsoverskridelser begått med tre timers mellomrom 13. juli 2010 og to ytterligere forhold av mindre betydning for straffutmålingen."

(18) Den domfelte var straffet 21 ganger for til sammen 38 tilfeller av kjøring i ruspåvirket tilstand og to tilfeller av etterfølgende alkoholnyttelse. Han var videre straffet 26 ganger for i alt 60 tilfeller av kjøring uten førerkort og hadde vært involvert i fem trafikkuhell, to med personskaade.

(19) Lagmannsretten hadde fastsatt straffen til fengsel i ett år. Bare den domfelte anket til Høyesterett. En sentral del av forsvarerens argumentasjon var at Høyesterett nå måtte foreta en nedjustering av straffenivået for gjentatt promillekjøring. Det fant Høyesterett ikke grunnlag for. Hvorvidt det i den konkrete saken burde idømmes en strengere straff enn fengsel i ett år, er ikke uttrykkelig vurdert. Førstvoterende uttalte at straffen på ett års fengsel lå "godt innenfor gjeldende praksis", og anken ble forkastet. Jeg oppfatter dette slik at man mente at straffen i alle fall ikke var for streng og anser derfor ikke dommen som noe uttrykk for hvor streng straffen ville ha vært dersom påtalemyndigheten hadde prosedert på skjerpelse. Selv om dommen gir veiledning i den foreliggende sak, gir den derfor etter mitt syn ikke direkte bindinger for straffutmålingen.

(20) Aktor har med det samme utgangspunktet tatt til orde for en vesentlig skjerpelse av straffenivået for dem som har et større antall domfellelser for brudd på vegtrafikklovgivningen, sammenlignet med resultatet i 2012-avgjørelsen, og har lagt ned påstand om at straffen for A settes til fengsel i ett år og tre måneder. En slik skjerpelse finner jeg ikke grunnlag for.

(21) Den foreliggende sak er ikke like alvorlig som saken fra 2012. Den gjelder bare ett tilfelle av kjøring i ruspåvirket tilstand, påvirkingsgraden er lavere, de tidligere straffer for kjøring i ruspåvirket tilstand er færre, og det er dessuten noe over ti år siden siste domfellelse for et slikt forhold. På den annen side endte kjøringen med en frontkollisjon med alvorlig personskaade som medførte sykemelding i fire måneder, og hvor det ifølge tingretten var "små marginer fra at utfallet av frontkollisjonen kunne blitt langt mer alvorlig".

- (22) Forsvareren har særlig pekt på betydningen av at det er gått noe over ti år siden A siste gang ble domfelt for kjøring i ruspåvirket tilstand, og jeg ser nå nærmere på dette.
- (23) Tidsbegrensningen i straffeloven § 61 gjelder ikke ved gjentatt promillekjøring, se Magnus Matningsdal, Nyere reaksjonspraksis m.v., Lov og rett 1993 side 151 følgende på side 174–175 med videre henvisninger til forarbeider og rettspraksis. Men tidsmomentet kan likevel tillegges vekt ved straffutmålingen, jf. Innst. O. nr. 96 (1987–88) side 9. Hvilken vekt det har at tidligere domfellelse ligger tilbake i tid, vil imidlertid bero på de nærmere omstendigheter. Jeg viser her til Rt. 2008 side 1210, hvor det i avsnitt 11 heter:

"Ved én tidligere domfellelse som ligger så langt tilbake i tid som vår sak, må det etter mitt syn være lettere å åpne for unntak fra hovedregelen [om ubetinget fengselsstraff], enn der vedkommende er dømt flere ganger tidligere. ..."

- (24) Jeg er enig i at det skal mer til for å se bort fra tidligere straffer når det er snakk om et stort antall – i vår sak 12 domfellelser for til sammen 17 overtredelser av vegtrafikkloven § 31, jf. § 22 – enn hvor det tidligere forhold var et engangstilfelle. Videre vektlegger jeg at A jevnlig er straffet for kjøring uten gyldig førerkort – også etter 2002 – nemlig i 2007, 2008, 2009 og 2011, i tillegg til at han i 2010 er bøtelagt for en fartsoverskridelse. Han har dermed i hele perioden vist en total mangel på respekt for veitrafikklovgivningen.
- (25) På denne bakgrunnen mener jeg at det må ha en viss vekt at siste domfellelse for kjøring i ruspåvirket tilstand var i 2002, men at de tidligere domfellelser likevel må tillegges vesentlig betydning ved straffutmålingen.
- (26) Forsvareren har anført at det bør gjøres fradrag i straffen på grunn av delvis rehabilitering og har særlig vist til at A ikke skal ha brukt tyngre illegale narkotiske stoffer enn hasj etter at han startet med metadon i 2006, og at han etter dette ikke har begått annen kriminalitet enn brudd på vegtrafikkloven. Lagmannsretten uttaler imidlertid at A under ankeforhandlingene ikke ga "uttrykk for at han nå er spesielt motivert til å avstå fra ytterligere bilkjøring i fremtiden eller til å slutte med hasjrøyking i kombinasjon med metadonbehandling". Jeg kan derfor ikke se at det foreligger noen rehabilitering som kan tillegges vekt i formildende retning når det nå er tale om brudd på vegtrafikkloven.
- (27) Min konklusjon er etter dette at en straff av fengsel i elleve måneder er en riktig reaksjon. Anken må følgelig forkastes.
- (28) Jeg stemmer for denne

D O M:

Anken forkastes.

- (29) Dommer **Matheson:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (30) Dommer **Bergsjø:** Likeså.
- (31) Dommer **Noer:** Likeså.
- (32) Dommar **Utgård:** Det same.

(33) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

Anken forkastes.

Riktig utskrift bekreftes: